

Literatuur

In het boek Breindidactiek wordt in de tekst verwezen naar wetenschappelijke artikelen, met naam van de auteur en jaartal en vaak ook de titel van het wetenschappelijke artikel. Die verwijzingen betreffen allemaal onderzoeken voor 2014, het jaar van de eerste druk van het boek Breindidactiek. Als je geïnteresseerd bent, kun je die artikelen vinden in de wetenschappelijke database Pubmed. PubMed is een via het internet gratis toegankelijke zoekrobot. Vrijwel alle belangrijke publicaties van de laatste tientallen jaren zijn daarin te vinden, over het algemeen met minimaal een samenvatting van het artikel.

Ondertussen zijn er nieuwe wetenschappelijke onderzoeken uitgevoerd die de zes breinprincipes bij leren en de AS000 benadering en de tips nog verder onderbouwen en nog steeds staven. Een aantal van deze artikelen heb ik opgenomen in dit document gesorteerd naar onderwerp.

Uiteraard is de lijst niet uitputtend. Ook een aantal “gouwe ouwe” zoals artikelen over herhalen en spreiding van Cepeda heb ik opgenomen. Aan het einde van het document vind je de oorspronkelijke boekenlijst van het boek Breindidactiek.

Gerjanne Dirksen, november 2022.
info@uitgeverijsynaps.nl

Focus

Over effectiviteit van aandachtstraining

- Patsenko, E. G., Adluru, N., Birn, R. M., Stodola, D. E., Kral, T. R., Farajian, R., ... & Davidson, R. J. (2019). Mindfulness video game improves connectivity of the fronto-parietal attentional network in adolescents: A multi-modal imaging study. *Scientific reports*, 9(1), 1-8.

Over afleiding door lawaai bij leren

- Lamotte, A. S., Essadek, A., Shadili, G., Perez, J. M., & Raft, J. (2021). The Impact of Classroom Chatter Noise on Comprehension: A Systematic Review. *Perceptual and Motor Skills*, 00315125211005935.

Over concentratie.

- Stigchel, S. van der (2018). Boek. Concentratie, gefocust blijven in tijden van afleiding. Maven Publishing.

Over taakwisselen met social media en kunnen focussen

- Uncapher, M. R., & Wagner, A. D. (2018). Minds and brains of media multitaskers: Current findings and future directions. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(40), 9889-9896.

Over effect van mobieltje in de buurt op aandacht

- Ward, A. F., Duke, K., Gneezy, A., & Bos, M. W. (2017). Brain drain: The mere presence of one's own smartphone reduces available cognitive capacity. *Journal of the Association for Consumer Research*, 2(2), 140-154.

Herhalen, oefenen en pauzeren

Over herhalen en spreiding

- Smith CD, Scarf D. Spacing Repetitions Over Long Timescales: A Review and a Reconsolidation Explanation. *Front Psychol.* 2017;8:962. Published 2017 Jun 20. doi:10.3389/fpsyg.2017.00962
- Artikel Cepeda, N. e.a. (2006). Distributed Practice in verbal Recall tasks: A review and Quantitative Synthesis. *Psychological Bulletin*, 2006, nr 3, 354-380. Een meta-analyse op het gebied van spreading en herhaling.
- Artikel Cepeda, N, Vul, E, Rohrer, D, Wixted, J, & Pashler, H. (2008). Spacing effect in learning. A temporal ridge of optimal retention. *Psychological Science*.
- Rohrer, D. The shuffling of mathematics problems improves learning. (2007). *Instructional Science* 35(6):481-498

Over gewoontevorming

- Lally, Philippa & Jaarsveld, Cornelia & Potts, Henry & Wardle, Jane. (2010). How are habits formed: Modeling habit formation in the real world. *European Journal of Social Psychology*. 40. 10.1002/ejsp.674.
- Duhigg, C. (2012). Boek. *Macht der gewoonte. Waarom wat we doen en hoe we dat kunnen veranderen.* Amsterdam: Ambo.

Over experiment pauze en suikers

- Gailliot, Matthew T., Roy F. Baumeister, C. Nathan DeWall, Jon K. Maner, E. Ashby Plant, Dianne M. Tice, Lauren E. Brewer, and Brandon J. Schmeichel. Self-control relies on glucose as a limited energy source: willpower is more than a metaphor. *Journal of personality and social psychology* 92, no. 2 (2007): 325.
- Peters, R., White, D., Cleeland, C., & Scholey, A. (2020). Fuel for Thought? A Systematic Review of Neuroimaging Studies into Glucose Enhancement of Cognitive Performance. *Neuropsychology review*, 30(2), 234-250.

Over het effect van de micro-pauze 'hoofd op armen' versus Facebook gebruiken

- Martini, M., Heinz, A., Hinterholzer, J., Martini, C., & Sachse, P. (2020). Effects of wakeful resting versus social media usage after learning on the retention of new memories. *Applied Cognitive Psychology*, 34(2), 551-558.

Over het effect van 'waking rest'

- Lamp, A., Cook M., Rhiannon N., Smith S., Belenky G. (2019). Exercise, nutrition, sleep and waking rest? *Sleep*, Volume 42, Issue 10, October 2019, zsz138.

Over slaap

- Galván, A. (2020). The need for sleep in the adolescent brain. *Trends in cognitive sciences*, 24(1), 79-89.
- Misiunaite, I., Eastman, C. I., & Crowley, S. J. (2020). Circadian phase advances in response to weekend morning light in adolescents with short sleep and late bedtimes on school nights. *Frontiers in neuroscience*, 14, 99.

Bewegen

Over bewegen en effect op executieve functies

- Verburgh, L., Königs, M., Scherder, E. J. A. & Oosterlaan, J. Physical exercise and executive functions in preadolescent children, adolescents and young adults: a meta-analysis. *Br. J. Sports Med.* 48, 973–979 (2014).
- Scherder, E. en Hofstra L. Boek. *Hart voor je brein. Over beweging en voeding voor hart en hersenen.* (2020)

Over bewegen tijdens leren

- Schmidt-Kassow M, Deusser M, Thiel C, Otterbein S, Montag C, Reuter M, et al. (2013) Physical Exercise during Encoding Improves Vocabulary Learning in Young Female Adults: A Neuroendocrinological Study. *PLoS ONE* 8(5): e64172. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0064172>

Over bewegen en ADHD

- Sarver, D. E., Rapport, M. D., Kofler, M. J., Raiker, J. S., & Friedman, L. M. (2015). Hyperactivity in attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD): Impairing deficit or compensatory behavior?. *Journal of abnormal child psychology*, 43(7), 1219-1232.
- Compernelle, T. Boek: *Zit stil. Handleiding voor het opvoeden van overbeweeglijke kinderen.* (2011). Lannoo.

Testing effect

- Dunlosky, J, K. Rawson, Marsh E., Nathan M., Willingham D. Improving Students' Learning With Effective Learning Techniques: Promising Directions From Cognitive and Educational Psychology. (2013) *Psychol Sci Public Interest*, Jan;14(1):4-58.

Stress

- Compernelle, T. Boek. *Stress, vriend en vijand. De aanpak van stress, thuis en op het werk.* (2011). Lannoo

Het adolescentenbrein

Over het adolescentenbrein algemeen

- Crone, E. Boeken *Het puberende brein* (2008 en 2018) en *Het sociale brein van de puber* (2012). Bert Bakker.

Over verschil jongens en meisjes

- Heyder, A., van Hek, M., & Van Houtte, M. (2020). When Gender Stereotypes Get Male Adolescents into Trouble: A Longitudinal Study on Gender Conformity Pressure as a Predictor of School Misconduct. *Sex Roles*, 84(1), 61-75.
- Goldman, B. Two minds, the cognitive differences between men and women. Op website van Stanford Medicine. (2017) <https://stanmed.stanford.edu/2017spring/how-mens-and-womens-brains-are-different.html>
- Broeke, A. ten (2010). Boek. *Het idee M/V, ontmaskering van een hardnekkig denkbeeld.* Amsterdam: Maven Publishing.
- Joëls, M. (2010). Boek. *Meisjes zijn niet bèta-dom. Over de hersenen in het dagelijks leven.* Amsterdam: Bert Bakker.

Over groeimindset

- Dweck, C. Boek. Mindset, updated edition. Changing the way you think to fulfil your potential. (2017). Little Brown UK.
- Yeager, D. S., & Dweck, C. S. (2020). What can be learned from growth mindset controversies? *American Psychologist*, 75(9), 1269–1284.
<https://doi.org/10.1037/amp0000794>

OORSPRONKELIJKE BOEKENLIJST

Deze boeken zijn gepubliceerd voor 2015 en hebben mede als inspiratie gediend voor de twee BCL benaderingen. Vele daarvan zijn “gouwe ouwe”. Ik heb er voor gekozen om vanaf de zesde druk deze boekenlijst niet meer op te nemen in het boek Breindidactiek.

Baumeister, R & Tierney, J. (2012). *Wilskracht. De herontdekking van de grootste kracht van de mens*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

Broeke, A. ten (2010). *Het idee M/V, ontmaskering van een hardnekkig denkbeeld*. Amsterdam: Maven Publishing.

Crone, E. (2009). *Het puberende brein. Over de ontwikkeling van de hersenen in de unieke periode van adolescentie*. Amsterdam: Bert Bakker.

Crone, E. (2012). *Het sociale brein van de puber*. Amsterdam: Bert Bakker.

Damasio, A. (2001). *Ik voel dus ik ben. Hoe gevoel en lichaam ons bewustzijn vormen*. Amsterdam: Wereld-bibliotheek.

Dijksterhuis, A. (2007). *Het slimme onbewuste, denken met gevoel*. Amsterdam: Bert Bakker.

Dirksen, G. en Möller, H. (2011). *Breinlink voor ouders. Je kind helpen leren*. Schiedam: Scriptorum.

Dirksen, G. (2009). *Help, ik word slimmer! Begrijp het brein en leer beter*. Meppel: Uitgeverij School BV.

Duhigg, C. (2012) *Macht der gewoonte. Waarom wat we doen en hoe we dat kunnen veranderen*. Amsterdam: Ambo.

Dweck, C.S. (2006). *Mindset, the new psychology of success*. New York: Random House.

Goldberg, E. (2005). *The wisdom paradox, how your mind can grow stronger as your brain grows older*. London: Simon & Schuster

Goleman, D. (2013). *Aandacht, het fundament van emotionele intelligentie*. Amsterdam: Business Contact.

Goleman, D. (2013). *Het brein en emotionele intelligentie*. Amsterdam: Business Contact.

Hardiman, M. (2012). *The Brain-targeted Teaching Model for 21st-Century Schools*. Thousand Oaks: Corwin.

Heath, C. & Heath, D. (2010). *Switch – Veranderen als verandering moeilijk is*. Amsterdam: Pearson Education.

Iacoboni, M. (2008). *Het spiegelende brein Over inlevingsvermogen, imitatiegedrag en spiegelneuronen*. Amsterdam: Nieuwezijds.

Joëls, M. (2010). *Meisjes zijn niet bèta-dom. Over de hersenen in het dagelijks leven*. Amsterdam: Bert Bakker.

Kashdan, T. (2010). *Nieuwsgierig?* Houten: Spectrum/Unieboek.

Klein, S. (2003). *De geluksformule. Over het ontstaan van goede gevoelens*. Amsterdam:

- Ambo|Anthos.
- Lamme, V. (2010). *De vrije wil bestaat niet. Over wie er echt de baas is in het brein.* Amsterdam: Bert Bakker.
- Lehrer, J. (2009). *Hoe wij beslissen: verstand en gevoel optimaal gebruiken.* Amsterdam: Business Contact.
- Lieberman, M. (2013). *Social. Why our brains are wired to connect.* Oxford: University press.
- Medina, J. (2008). *Brain Rules. 12 Principles for Surviving and Thriving at Work, Home, and School.* Seattle: Pear Press.
- Mieras, M. (2007). *Ben ik dat? Wat hersenonderzoek vertelt over onszelf.* Amsterdam: Nieuw Amsterdam.
- Mieras, M. (2013). *Heftige hersens! Waarom je voelt wat je voelt, waarom je doet wat je doet.* Amsterdam: Nieuw Amsterdam.
- Nelis, H. & Sark, Y. van (2009). *Puberbrein binnenstebuiten. Wat beweegt jongeren van 10 tot 25 jaar?* Utrecht: Kosmos.
- Pink, D. (2010). *Drive. De verrassende waarheid over wat ons motiveert.* Amsterdam: Business Contact.
- Rock, D. (2009). *Your Brain at Work. Strategies for overcoming distraction, regaining focus, and working smarter all day long.* Londen: Harper Collins.
- Schulz, K. (2010). *Being wrong. Adventures in the margin of error.* London: Portobello books.
- Sitskoorn, M. (2008). *Het maakbare brein. Gebruik je hersens en word wie je wilt zijn.* Amsterdam: Bert Bakker.
- Swaab, D. (2010). *Wij zijn ons brein, van baarmoeder tot Alzheimer.* Amsterdam: Contact.
- Visser, C. (2013). *Progressiegericht werken. Oplossingsgericht vooruit.* Driebergen: JIT-JustInTime Books.
- Willingham, D.T. (2009). *Why don't students like school? A cognitive scientist answers questions about how the mind works and what it means for the classroom.* Hoboken, NJ: Wiley/Jossey-Bass.
- Zee, van der, E. (2012). *Het vitale brein, hoe de hersenen sterk en dynamisch te houden.* Amsterdam: Bert Bakker.